קבלה · ספרי קבלה נוספים

ספר העיון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר העיון

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-העיון/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

מהדורא א מכ"י: 4
מהדורא ב' מכ"י בקיצור: 8
מהדורא ג' מכ"י: 10

מהדורא א מכ"י:

זה ספר העיון שחיבר רבי חמאי ז"ל ראש המדברים, על עניין הפנימיות, וגילה בו עיקר כל מציאות הכבוד הנסתר מן העין אשר אין כל בריה יכולה לעמוד על עיקר מציאותו ומהותו על דרך האמיתי כמות שהוא באחדות השוה, שבהשלמתו מתאחדים עליונים ותחתונים, והוא יסוד כל נעלם וגלוי, וממנו יוצאים כל הנאצלים מפליאת האחדות, וביאר רב חמאי כל אלו העניינים על דרך מעשה מרכבה ופי' נבואת יזחקאל, וזה תחלת הספר על הסדר:

יתברך ויתרומם שם הנאדר בגבורה, אשר הוא אחד מתאחד בכחותיו כלהב אש המתאחד בגווניו וכחותיו מתאצלים מאחדותו כאור העין היוצא מתוך שחרות שבעין, ונאצלים אלו מאלו כריח מריח וכנר מנר, שזה מתאצל מזה וזה מזה וכח המאציל בנאצל ואין המאציל חסר כלום, כך הקב"ה קודם שברא שום דבר היה יחיד קדמון מבלי חקר ובלי גבול בלא חיבור ובלא פירוד בלא שינוי ובלא נענוע, והיה נסתר בכח קיום, ובשעה שהיה קדמותו מושכל קודם לכל הקדומים היוצאים באצילות המתמצע והיה נעלם אפשרי לעמוד בעצמו ולא היה כחו ניכר:

וכשעלה בדעתו להמציא כל פעליו נראה כבודו ונגלה כבודו וזיוו ביחד, ופי' ידיעתו הוא בחמשה עניינים, ואלו הן תקון וצרוף ומאמר ומכלל וחשבון, וידיעת אלו החמשה עניינים הוא מיוחד בענפי שורש התנועה המתגברת בשורש שלשה עשר מיני תמורה, כיצד הוא התקון להוציא דבר במאמר ומאמר בדבר, ומכלל בחשבון וחשבון במכלל, עד להעמיד כל הדברים במעיין השלהבת והשלהבת במעיין עד אין חקר ואין מספר לאורה המתעלמת בתוספת החשך המוסתרת וידיעת האחדות ועיקרו הוא זה החשך.

והוא מבואר בכאן כמו שפירש אותו ר' ישמעאל בן אלישע כהן גדול בלשכת הגזית:

דתנן אמר ר' ישמעאל, אותו היום היינו מצויין אני ור' עקיבא בן יוסף לפני ר' נחוניא בן הקנה והיה שם ר' חנינא בן תרדיון, ושאלתי לר' נחוניא בן הקנה ואמרתי לו, רבי הראני כבוד מלכו של עולם כדי שיתבאר ידיעתו בלבי כשאר פעליו. אמר לי בן גאים תא ונעסוק בעזקתא רבתא דחתימין בה שמיא וארארית"א שמיה, ובעזקתא דארעא דהיא אה"ו, ואראה לך הכל. נכנסתי לפני לפנים בהיכל הקדש החיצון, והוצאתי משם ספרו של ר' נחוניא בן הקנה הנקרא ספר היכלות, ומצאתי כתוב בתחלת הספר כך, אדיר בחדרי גדולה היושב על גלגלי מרכבתו בחתימת אהי"ה אשר אהי"ה ובעזקתא רבתא דחתימין בה שמיא ארארית"א שמיה, סימן אחד ראש אחדותו ראש יחודו תמורתו אחד יחיד ומיוחד יחיד מיוחד אחד, ובעזקתא דארעא דאה"ו שמיה, סימן אחד היה ויהיה,

והמתמצע בין שניהם הוה, דבר דבור על אפניו. היה קודם שברא העולם, הוה בעולם הזה, ויהיה בעולם הבא, וסימנו פעל פועל יפעול:

ובזה הסדר הם מפורשים עיקר כל ההויות הנכללות בספר מעשה בראשית שהם עצות המתגלים מסתר עליון הנעלם הנקרא אומן, פירוש אב האמונה שמכחו האמונה נאצלת, והוא יתברך מתאחד בכחותיו ומתעלה ומתרומם מהם עד שאין סוף לרוממותו, והוא מיוחד באלו השלשה עשר כחות, ויש לכל אחד ואחד שם ידוע בפני עצמו, וכלם מעלתם זו למעלה מזו:

הראשון נקרא חכמה קדומה, והשני אור מופלא, והשלישי חשמל, והרביעי ערפל, והחמשי כסא הנוגה, והששי אופן הגדולה הנקראת חזחזית, פירוש מקום מוצא חזיון החוזים, והשביעי נקרא כרוב, והשמיני נקרא גלגלי המרכבה, והתשיעי אויר הסובב, והעשירי פרגוד, והאחד עשר כסא הכבוד, והשנים עשר מקום הנשמות הנקרא חדרי גדולה, והשלשה עשר סוד המערכה העליונה הנקרא היכל הקדש החיצון:

ואלו הי"ג כחות הם מתגלים כאחד מסתר עליון הנעלם הנקרא אומן פי' אב האמונה שמכחו האמונה נאצלת, והוא ית' קודם שברא שום דבר נקרא א"ל ר"ל חיזוק חזק שלא היה כחו ניכר, וכשהתחיל להמציא פעליו המציא שתי תוצאות תעלומה ותוצאות האמונה בהשואת האחדות והמהות שאנו רשאים להשיג מחקר בורא עולם זהו, דע שאדון כל העולם ית' שמו הוא אור חיים זך מזוקק כלול מזיו זוהר אור צחצוח שאינו מושג כלום, בהיר כדמות צורת נשמה שאין בה שום השגה כלל, והוא ית' שמו אע"פ שאינו מושג הוד יקרו, בשביל כבוד בריותיו עושה לו לעצמו דומיה כאילו היה גוף ממש, ובשביל כבודם של ישראל יש מלאך ממונה לפני הקב"ה שמברך בכל יום בשמם של ישראל, כדי שיקדש שמו של הקב"ה בכבוד קדושתם של דרי מטה:

והקב"ה מיוחד בשבשעה מלאכים היושבים ראשונה במלכות שמים העליונים, ואלו הן אורפניא"ל תיגרא"ל (דנרא"ל) [דנדא"ל] פלמיא"ל אסימו"ן פסכא"ל בוא"ל, ועליהם נאמר שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד, והוא לשון מחנות שמסובבות פנים ואחור, והם נקראים נשמות, כדתנן בספר עצם לבנת הספיר, הקב"ה הוא נשמה לנשמה, שכל אלו הז' מחנות הם נקראים נשמה, ואדון הכל נשמה לזו הנשמה, והוא מתעלה במדת החסד ומתרומם עד שאין סוף לרוממותו, ועל כן אנו אומרים על השמים כבודו, זהו גוף השכינה:

ולאחר כך ברא הקב"ה דמות אחד בארבע יסודות כדמות אדם ממש, והם ד' מחנות שכינה, והם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, וכנויים חשמ"ל ערפ"ל כסא הנוגה ואופן

הגדולה, מי"כ של מיכאל הם שבעים שמות, מ"ל של חשמל כמו כן ע' שמות, סימן סוד ה' ליריאיו, וזה שחלק הכתוב חש של חשמל ואל של מיכאל, וכשם שנעשים שוים נעשה מהם חשא"ל, ר"ל חשות לאל כבוד. קול ורוח ודבר, קול היא החקירה, רוח הוא השכל הקבוע בלב, דבר הוא סוד הידיעה, ועל זה נאמר כמראה אדם עליו מלמעלה:

ועוד סימן חשמל ח' חכמה ש' שלום מ' ממשלה ל' לבוש, חכמה דכתיב והחכמה מאין תמצא, שלום דכתיב עושה שלום במרומיו, ממשלה דכתיב המשל ופחד עמו, לבוש דכתיב הוד והדר לבשת, וזהו שכתבו רז"ל בחגיגה חשמל הוא שלש מאות ושלשים ושמונה מיני מאורות והפחות שבכולן כזיו גלגל חמה, ואיכא דאמרי שע"ח כחשבונו, וזהו שכתוב בספר מעין החכמה, טוב ומטיב והכל לו זאת ראשית תחלת פעלו שש מאות ועשרים הם ראש מלולו, שסימנו כתר, והוא לשון המתנה, הרי פירוש מיכאל וחשמל, והוא ענין אחד הנקרא יסוד המים, הרי המחנה האחת:

המחנה השנית גבריאל והוא ערפל, הוא יסוד האש, והוא מתאחז בשרשי חשמל, כיצד, כבר אמרנו כי מל של חשמל הם ע', ומשתוים עם ע' של ערפל שהוא ע' שמות, הרי אלו בקרב אלו, וזהו דכתיב במאמר שיר של ר' פנחס חסמא לז ללז אחוזים בכנפי סוד תנועה, כלומר זה כנגד זה אחוזים, יסוד המים שהוא מיכאל ויסוד האש שהוא גבריאל, הרי טעם הע' של ערפל:

טעם רפ"ל, ר"פ כשתוציא רל"ו מחשבון ר"פ שהם רמז למדת כסא הכבוד, ישאר מ"ד, כשתוציא ב' ממ"ד לשים עם ל' של ערפל להיות ל"ב ישאר מ"ב שהם סימן ה' בם, וזהו סימן אסורה נא וארא את המראה הגדול הזה. וזהו גבריאל, גבר עלינו א"ל:

המחנה השלישית הוא האחדות עצמה הוא אוריאל, והוא יסוד הרוח, הוא האויר, והוא מאיר לצד מקום הנשמות, וסימנו קומי אורי כי בא אורך שהוא עתיד להאיר אפילתן של ישראל:

המחנה הרביעית הוא רפאל, רופא האמת, על כן נקרא יסוד הארץ, כי הוא ממונה על העפר האבוק מתחת כסא הכבוד, והוא נקרא חומר, כמו שאמר רב האיי ז"ל, ועלה במחשבה בריאת החומר הקדמון שממנו נאצלים כל הנבראים, וכן פירשו חכמי הטבע התקיפים הפילוסופים החריפים בחכמת המחקר, ושאחר אילו ד' מחנות שכינה הוא הייחוד הנקרא היכל הקדש, ויש לו ד' פאות כנגד מזרח ומערב צפון ודרום וכנגד מחנות שכינה:

עד כאן סדרי דמארי עלמא, מכאן ואילך סדר מטטרו"ן, שמורה על ידיעת בורא עולם בסדר אחר. דע שמטטרון הוא ממונה שלפני היכל הקדש, טעם אחד מפני שהוא סוף

למעשה העליונים ותחילה ליסוד התחתונים, וטעם אחר מפני שיעור הקבוע, דתנן אמר הקב"ה למשה, משה השמר מפניו שכבר שמתיו משרת לפתח היכלי מבחוץ לעשות דין בכל פמליא של מעלה ובכל פמליא של מטה, ושמע בקולו ללמוד ממנו זכות, אל תמר בו דרך הכוונה לכוין לבך בשעת התפלה, וזהו שאמרו חכמי המחקר כי חכמים היו משימים דעתם בכל מסכתא ומסכתא לבאר רמזים מסתרי התורה ומטעמי התורה, ועל ענין הכוונה אחז"ל במסכת ברכות כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו, וכמה עד שימליכהו בשמים ובארץ ובארבע פנות העולם, וכל זה הוא רמז להמליך הקב"ה בכל כחותיו, וההתחלה מן מטטרו"ן, וזהו מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, מה גדלו מעשיך ה', אלו ד' מחנות, מאד עמוק מחשבותיך הם הכחות האחרות:

ועל זה נאמר ברוך כבוד ה' ממקומו, שהוא מקום העולם ואין העולם מקומו, ועוד מקום חשבונו קפ"ו, וידו"ד חשבונו קפ"ו, כיצד י' בחשבון עשרה, כשתחשוב עשרה פעמים עשרה הם מאה, ה' בחשבון חמשה, כשתחשוב חמשה פעמים חמשה הם כ"ה, ו' בחשבון ששה, כשתחשוב ששה פעמים ששה הם ל"ו, וה' אחרונה של שם בחשבון כ"ה, תמצא השם בחשבון קפ"ו, וזהו חשבון המרובע בכל מקום שתחשוב האות והתיבה עצמה בחשבון תקונה:

ועוד יכיר האדם את בוראו על זה הענין שכתבנו, ובענין תפלתו כמו שכתבו חז"ל במסכת ברכות כשאדם רוצה להתפלל כשהוא כורע כורע בברוך וכשהוא זוקף זוקף בשם, ר"ל כשהוא כורע יכוין לבו לשמים כדי ליחד שמו של הקב"ה בכל כחותיו על הסדר שפירשנו, וידע מדה ושיעור ומתכונת הגוף, מדה כמו שאתה אומר וימודו בעומר, שיעור הוא כמו שאתה אומר משערין בזרת, ידיעה כמה ארכו וכמה רחבו, ומתכונת הגוף כדי שיתבאר לו שגוף הוא נאמר בכל ענין נראה וניכר, כמו שאתה אומר גוף, הדה מילתא גופא אמר ר' פלוני, גוף עניין זה, ולידע שגוף שכינה אינו ניכר ונראה אלא נסתר ונעלם, והדברים שהגוף ניכר ונראה ממשותו מהם לשלול אותם מגוף השכינה, כיצד עיני ה', אזני ה', ראשו כתם פז, קווצותיו תלתלים, חכו ממתקים, ידיו גלילי זהב, שוקיו עמודי שש, רגלי ה', חוטמו של ה', וכל אילו מפורשים בספר מכלל יופי. ר"ל עיני ה' הם כמו עין אדון עין לבן, שמורים על דמות עיני הכחות, אזני ה' כמו האזינו האזנת, ופירושו שיקול המלה להבין עניינה, וזהו מאזנים האזינה והדומים לאילו:

ראשו כתם פז הוא כסא כבודו, כמו שהוא ראש לפעליו כדכתיב כסא כבוד מרום מראשון, ר"ל מרום מעלליו של שם, קווצותיו תלתלים זהו שבעה אלה עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ. טעם אחר, קווצותיו כמו קצות הארץ, חכו ממתקים זהו כח

הממתיק לכל מי שמתעסק בזו החכמה, וכלו מחמדים זהו יופיא"ל שמייפה לכל הנבראים מאחדות השוה, ידיו גלילי זהב הם הגלגלים, שוקיו עמודי שש הם זהרי חמה שמשתמשין בגלגל הרקיע העליון, וזהו דכתיב ודמות על ראשי החיה רקיע, רגלי ה' כמו שהוא אומר השמים כסאי והארץ הדום רגלי, הם חיילותיו, כדכתיב רק אין דבר ברגלי אעבורה, חוטמו הוא האף, ועיקרו אחטם לך, כלומר (אסבך) [אסבר] לך עניינים כדי שיתחטם גזר דיני לבלתי יתפשט לחבל העולם, כדתנן בספר מכלל יופי, הקב"ה שם מלאך בין וילון לרקיע ושמו דומיא"ל, שהוא ממונה לסתום פיהם של מלאכי חבלה כדי שלא יתפשטו בעולם לחבלו. טעם אחר אחטם לך, אשקיע, כמו אז עשקיע מימיהם, כלומר אשקיע העבירה ואגלה הזכות:

וכל זה למכוין יחוד בכל משליו ואל יוצא דבר מגונה מפיו, ויכוין לבו בהזכרת השם להזכירו באלו שבעה נקודים באיזה מהם שירצה ידו"ד מלך ידו"ד מלך י דם"ד י מלך מחזה שד"י יחזה, דרכיך ה' הודיעני. וכך פירשו בעלי הלשון. והקב"ה ידריכנו בדרך אחדותו לייחד שמו בכל מפעלינו ודרך תבונות יודיענו. אמר ר' ישמעאל קראתי ושניתי זה העניין לפני ר' נחוניא בן הקנה, ואמר לי כל היודע רז זה ושונה אותו במשנה בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא, ויתן לו הקב"ה משכר העולם הבא כבוד לנחול בעולם הזה דכתיב כבוד חכמים ינחלו ותמימים ינחלו טוב:

מהדורא ב' מכ"י בקיצור:

זה ספר העיון שחיבר רב חמאי ראש המדברים על ענין הפנמיות, וגילה בו עיקר כל מציאות הכבוד הנסתר מן העין אשר אין כל בריה יכולה לעמוד על עיקר מציאותו ומהותו על דרך האמתית כמו שהוא באחדות השוה, שבהשלמתו מתאחדים עליונים ותחתונים, והוא יסוד כל נעלם וגלוי, וממנו יוצאים כל הנאצלים מפליאות האחדות וכל הכחות המתגלים מסתר עליון הנקרא אמן, פי' שממנו נמשך כח קיום הנקרא אב האמונה שמכחו האמונה נאצלת, והוא המאציל הקדמון שהוא קודם לכל הקדומים הנאצלים מפליאת אחדותו, שכלם מתגלים בדרך אצילות כריח מריח ונר מנר, שזה מתאצל מזה וזה מזה, וכח המאציל בנאצל ואין המאציל חסר כלום, כך הקב"ה המשיך כל כחותיו אלו מאלו בדרך אצילות, והוא מתאחד בהם כלהב שהאש המתאחד בגווניו, והוא מתעלה למעלה באחדותו, ומתרומם עד שאין סוף לרוממותו:

וכשעלה בדעת לבראת כל פעולותיו ולהאמיץ כחו ולהמציא כל יצוריו, ברא כח אחד, וזה הכח הוא הנקרא החכמה הקדומה הנקראת תעלומה, וקודם שברא זה הכח לא היה כחו ניכר, עד שנראה זיוו ונגלה כבודו בזו החכמה, על זה נקראת אותה חכמה אמונה, מפני שהקב"ה הוא חיי אותה חכמה ועצמה, וזה שנקרא הקב"ה א"ל אמונה, והמהות שאנו יכולין להשיג מאמתתו ית' הוא ענין אור החיים זך, כתם טוב נכתב ונחתם בזיו שפירו, כלול מזיו זוהר בהיר כדמות צורת נשמה שאין בה שום השגה כלל, צחצוח שאינו מושג כלל, והוא מתאחד בחכמה הקדומה, ומאותה החכמה הנקראת תעלומה המשיך הקב"ה כל הכחות הרוחניים בשעה אחת, והיו כלם מתנועעים ומתצלצלים בצחצוחם ומתרוממים למעלה עד שחבשם הקב"ה כלם בבת אחת:

וזהו שכתוב ויגד לך תעלומות חכמה, וכתיב מבכי נהרות חבש, ר"ל מבכי מלהתיך אלו הכחות שהם אספקלריאות המאירות וצחצוחם באור נוגה, וזהו משמע נהרות כדכתיב ונהורא עמיה שרי, חבשם ונעשו כלם אגד אחד, והיו מתאחדים בצד העליון הדבוק באחדות החכמה, באותה שעה המשיך הקב"ה כל כח וכח בפני עצמו לאחד אחד:

הראשון אור מופלא, וזהו שנאמר ותעלומה יוציא אור, וזהו דכתיב ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת, גדלת שהיית אפשר לעמוד מבלי חקר ובלי גבול לבד, הוד זיו החכמה הקדומה, הדר זהו האור המופלא, אחר כך ברא הקב"ה מהאור המופלא החשמל שהוא תחלה למעשה העליונים והוא כמין פסל משפיע בכל צד כחותיו, מאמצע לראש ומראש לאמצע, ומאמצע לשמאל ומשמאל לאמצע, ומימין לשמאל, ובכל צד, ונעשה עליו מלאך עומד שיש בו פרצוף פנים כאדם, ויש בו כח לדבר כאדם, ולשמוע כאדם, וזהו כמראה אדם עליו מלמעלה, ולא אדם ממש, והוא כח מושכל והוא סבה ראשונה לכל הסבות, ועליו נאמר עוטה אור כשלמה, ואחר נוטה שמים כיריעה:

והחשמל הוא כנגד י' של ארבע אותיות, מפני שיש בו עשרה כחות, ואלו הן ת' שהוא תמונה, ועל זה נאמר יעמוד ולא אכיר מראהו תמונה לנגד עיני, השני ג' גדולה, ה' הגבורה, על מה שנאמר לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד ... והממלכה ... והעושר והכבוד, ודממה דקה. ועוד חשמל הוא כנגד מיכאל, והוא נקרא אורפניא"ל. הרי הענין שקבלתי מן החשמל ומה שאני יודע בו באמת:

מן החשמל נמשך ערפל, הע' הוא רמז לשבעים שמות של הקב"ה, הר"פ מערפל כשתוציא מהם רל"ו שהזכיר ר' ישמעאל בספר השיעור ישארו מ"ד, כשתוציא ב' שתשים עם הלמד של ערפל ישארו מ"ב, כנגד ארבעים ושתים אותיות. ועוד ערפל הוא כנגד גבריאל, וכנגד תגריאל, וכנגד ה' של ארבע אותיות, מפני שיש בו חמשה כחות

ואלו הן, קדושה טהרה צדקה חסד ומשפט, הרי ענין ערפל. וכשאמרו לשון נוגה, ר"ל בצורת כתיבת הקדש, כי מיכאל מימין וגבריאל משמאל, ור' אלעזר בן ערך רמז בתפלתו מימינך חיים ומשמאלך מות, העין השלם שבו נאמר כי לה' עין אדם. כל זה פירשו לי בענין ערפל:

מערפל נמשך כסא הנוגה, ומכסא הנוגה האופן הגדולה הנקראת חזחזית שבה מסתכלין החוזים, ואמרו לי כי אלו הארבע כחות חשמל וערפל וכסא הנוגה והאופן הגדולה הם עומדים למעלה כמו יסודות, והקב"ה מתאחד בהם כמו נשמה בגוף ומתעלה מהם עד שאין סוף לרוממותו, ואלו הארבע כחות הם כנגד ארבע אותיות של שם, ר"ל ציון הגבול להכיר גודל תפארתו ועז גבורתו של הקב"ה, מפני שזה הענין כמות שהוא נקרא היכל הקדש הפנימי, והוא כל העיקר המצוי בשרשי המחשבה, ועל זה אמרו שרשי המחשבה הם שרשי הנפש:

ואחר האופן הגדולה נמשך הכרוב, והוא ככפורת מתגלגל לפני כל הכחות שהזכרנו למעלה בגלגל צחצחו, ואחר כך גלגלי המרכבה שהם סבות השמים, ואחר כך האויר הסובב והפרגוד, שהוא כמין פתח פתוח לפני כל הכחות של מעלה, והוא עומד בכח המנהיג, ופעמים הוא סגור ופעמים הוא פתוח, והכל נקרא היכל ה', ומטטרון שר הפנים עומד לפני הפרגוד, וזהו שהזכיר ר' עקיבא באלפא ביתא שלו שאמר הקב"ה בשביל מטטרון שמתיו משרת לפתח היכלי מבחוץ, וכל זה הענין מורה שהוא סוף למעשה העליונים ותחלה ליסוד התחתונים, שנאמר והוא מהשנא עידנייא וזימנייא. ולחכימא ברמיזא:

מהדורא ג' מכ"י:

ספר העיון. זהו ספר העיון שחיבר ר' חמאי ראש המדברים על ענין הפנימיות, וגילה בו עיקר כל מציאות הכבוד אשר אין כל בריה יכולה לעמוד על עיקר מציאותו ומהותו על דרך האמיתי כמו שהוא באחדות השוה, שבשלימותו מתאחדים עליונים ותחתונים, והוא יסוד כל נעלם וגלוי, ממנו יוצאים כל הנבראים בדרך האצילות כריח מריח וכנר מנר, שזה מתאצל מזה וזה מזה, וכח המאציל בנאצל ואין המאציל חסר כלום, הוא כח קיום שכל הנמצאים בהשגחת המחשבה נאצלים מפליאת אחדותו, והוא מתאחד באחדות שאינו משתנה אלא ע"י הכרחתו, שהוא משפיע בכל צד כחותיו, ומשפיל ומכריע בלי שינטה מאמצעות עילוייו, והוא יכול להטות ולעמוד בכלן בכיוון וביושר באמצע כל הכחות המסותרים בפנימיותו בלי הטייה, והוא כולל כל הצדדים בסתר

ובגלוי, מתחיל מלמעלה ומסיים מלמטה וגומר פנים ואחור וימין ושמאל, ויש לו כח דמות וכח תמונה וכח צורה אינה ניכרת, והוא מיוחד, ויחודו מגולה ומכוסה, נסתר ונעלם, וביאר ר' חמאי ז"ל ענין הפנימיות בחיבורי זה הספר על דרך מעשה מרכבה ופי' נבואת יחזקאל, וזהו תחלת הספר ותלת דיבורו:

יתברך ויתעלה שם הנאדר בגבורה, אשר הוא אחד מתאחד באחדות השוה, הקדמון מבלי תחלה, והוא תחלת כל חקר הבא מאין חקר וראש כל גבול והוא מבלי גבול אפשרי לעמוד בעצמו. אחד שהוא קודם לכל הנבראים ולכל הקדומים הנאצלים מכחו, שלא היה קדמון בלי תחלה חוץ ממנו ית', וכל הכחות הנמצאים משתוים ביחודו בהשואה אחת, והוא מתעלה ומתעלם בסתרי הפעולות והמעשים הנעשים מכח הנעלם, ומתחאחד כלהב אש מתאחד בגווניו:

ואלו הפעולות המתגלים מכחו ממש הם עשר, א' אור המופלא, ב' חשמל, ג' ערפל, ד' כסא הנוגה, ה' אופן הגדולה ונק' חזחזית, ו' הכרוב, ז' גלגלי המרכבה, ח' האויר הסובב, ט' הכח הנק' מטטרון, י' הפרגוד, שכלם נקראים כתרי כבוד מגולגלין בתארי חופה, שנא' כי על כל כבוד חופה, והם פרדס אוצר הקדושה, מרות על תכונת מציאות האחד שהכל היה מאחדותו, והוא מתאחד כאחד, והכל שלם כאחד, והכל שכל אחד, וכל יצור כאחד, וכל דיבור כאחד, וכל שם כאחד, וכל חק כאחד, וכל מקום כאחד, ויסוד הכל רצון אחד, שהוא אור המופלא אשר שם לו דרך אחד להשוות בינינו בכל אחד ואחד, ואם ישתנה אחד מאחד הכל הולך אל מקום א' שהוא מקום האחדות השוה:

שקודם שברא הקב"ה שום כח מאלו הכחות לא היה כחו ניכר עד שנראה אינו ישנו ובממשות החכמה הקדומה הנקראת אמונה ותעלומה שנמצאת מאין חקר בכח היחוד השוה, דכתיב והחכמה מאין תמצא מעל על כל נעלם תמצא שהוא הנעלם בתעלומות חכמה, דכתיב ויגד לך תעלומות חכמה, מאין תמצא, ממיעוט תמצא, שהוא מניעות הצד העליון שבאחדות השוה, וזה הצד נקרא אומן, פי' אב האמונה שמכחו האמונה נאצלת, וזו האמונה הוא תחלת האחדות שהיחוד מתפשט בו בכח מופלא, שהוא שוה מכל צדדיו, סופו בתחלתו ותחלתו בסופו, ואמצעיתו בראשו ובסופו, להודיע כחו שמעמיד בו את כל הנבראים בכח קיום ובשרשי אמונה, וסובל כל יסודי עולם ומדותיה כמנהג דרכי אמונה, ונושא את כל הנמצאים ומנהיגם בכח מושכל כגבור שנושא קמיע בזרועו, והוא רחוק מהשגת שכל, ומתנשא בסתר הקדושה העליונה שהיא החכמה הנקראת אמונה, ומתנהג באמת וביושר, ועל זה נקרא אל אמונה, ומהותו הוא אור מזוקק חיים באור כתר טוב ומוחתם בזיו שפרירו, כלול מזיו זוהר, ומצוחצח שאינו מושג כלום,

בהיר כדמות צורת נשמה שאין בה שום השגה כלל, והוא סיבה ופלא מפליא פליאות שהם בסתרי הפעולות הנסתרות הנקראות עצות, שמהם תצא סיבה לסבב כל סיבה בסתר ובגלוי:

והם עשרה כחות הנסתרים שמה הנאצלים מצד העליון הנעלם עד מאד, ואינו גלוי, ולכך נאמר אי"ן, שזה האחדות אינו נמצא ואינו גלוי כי מאין תמצא, ר"ל מפליאת האחדות הדבוק בצד העליון, שאם תרצה להשיגו לא תשיגנו, אם כן תשלול ממנו כל המושג וכל הגלוי, שאם ישאלך אדם כיצד הוא דבר זה שתאמר לו כן מאחדות, אם כן יש לנו לומר שזו החכמה הנמצאת מן האחדות הנסתר והנמנע מהשגה, ולא בדרך המציאות המושג, לפי שהקב"ה ית' הוא חיי זו החכמה ועצמה, וממנה האציל כל העשרה כחות בדרך אצילות, כיצד בתחלת ברא הקב"ה אור המופלא, ובשעה שנבראו נמשכו עמו כמה מיני זוהר מן הכחות האחדות, והיו מתגברים ומתנועעים, והאור המופלא היה דבוק בצד החכמה הנקראת תעלומה, ולא היה רשאי להיות מזהיר עד שחידש הקב"ה כל המאורות הנמשכים מפני חוזק הכחות, ומהם היה אור המופלא מתגבר בצחצוח, ומאיר, זהו שנאמר מבכי נהרות חבש ותעלומה יוציא אור:

נהרות נקראים שרשי המאורות החזקים הנקראים זוהרי ההוד, ותעלומה היא החכמה הקדומה, יוציא אור, שבשעה שבראו הקב"ה פרשו כסוכה, שנאמר אף אם יבין מפרשי עב תשואת סוכתו, מפרשי הוא האור המתנוצץ מהאור המופלא שהוא פרוש בכח היחוד כבגד וצחצוח מתגבר ומאיר על היחוד הנסתר בכח מופלא, ע"כ הוא האור המופלא ממש שמרוב זהרו שהוא מזהיר ומתצחצח נחשך מהאיר מפני מראית העין, כעין השמש החזק שאין אדם יכול להסתכל בממשות צחצוחו, ואם יסתכל אדם בו נחשכו גלגלי עינו, ואינו רשאי לפותחם מרוב הצחצוח שמתגבר ומאיר, כך הקב"ה החשיך זה אור מופלא מהשגת כל נברא ולא נתן רשות לשום נברא בעולם להשיג אמתתו כמות שהוא, ומיד כשבראו קראו אורפניא"ל, מפני שמורה על הקב"ה שהוא יחיד, שנאמר נוטה שמים לבדו, ומתיחד בעצם האור המופלא שהוא כח הנסתר, ועל זה נאמר ותמונת ה' יביט, פי' אמיתת מציאותו שהוא משיג בעין שכלו:

ועוד מורה על הקב"ה שהוא מיוחד בכח דמיון ואינו שוה לאחד, שנא' ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, שהוא קדוש בכל מיני קדושות, ומתקדש בכח קיום. ועוד מורה על עשר ספירות בלימה שכלם נאצלים מכח אור המופלא, וצריך למעיין שימנה יסוד התולדות שהוא באחדות השוה הנסתר, ולא יאמר הואיל שאין למנות יסוד התולדות לא אמנה יסודו שהכל אחד, ואמנה עשר ספירות לפי שהם סוף למעשה העליונים ותחלה

ליסוד התחתונים, ומקום התולדות הוא הצד העליון הדבוק באחדות השוה והם דבר אחד, ולכך אין למנותו באחד עשר, שאין אחד עשר סוף, אלא תחלה למעשה התחתונים, ולכך נאמר עשר ולא תשע, עשר ספירות מלשון מספר ומלשון ספיר, כלומר גזרת מספר זה, והם שהנביא רואה מתוכם, שהוא צופה, לכך אמר עשר ולא תשעה, ולא יאמר המעיין לא אמנה עשרה לפי שאין מראה זו אלא כדי להראות דבר מוגבל, ולכך אמנה תשע שלא העמיד דבר בעולם מעשרה, שמא יאמר המעיין הואיל ואמנה עשרה אמנה אותה הגדולה הנראית מתתוך היוד, והם אחד עשר, אין למנות כן:

ואלו הן עשר ספירות בלימה הנאצלים מהאור המופלא, הא' ת', הב' תש, הג' תפ, הד כה, הה' חפת, הו' דת, הז' אש, הח' ע, הט' חמ, הי פח. הת' היא הספירה העליונה שאין אדם יכול לחקור עליה, מפני שאין לה גבול, והיא כח מושכל שנעשית מלאך עומד על החשמל, והוא המלאך הנקרא ערפיא"ל [נ"א ענפיא"ל], שהוא מיוחד מכל זה האור המופלא, והוא תמונה מסותרת מדה שיש בה פרצוף פנים ופתיחת פה ולשון לדבר וללמד כאדם, והוא רצון שוה, ממציא כל הנבראים, נקרא תאוה, וזהו ונפשו אותה ויעש, ופי' נפשו רצונו, כמו אם יש את נפשכם, וזהו הרצון נתרצה שיתברר מן החשמל רוח, וזהו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, וזהו שנאמר בספר יצירה אחת רוח אלקים חיים, וזהו הרוח שנחלק לשני חלקים קול ורוח, הכל היה מתגבר מצחצוח המאורות הנמשכים מהחשמל, והרוח היה מתגבר בכח המנהיג שהוא ערפיא"ל [נ"א ענפיא"ל] ומפני שאינו ניכר תמונתו נקרא ת', וזהו שנאמר יעמוד ולא אכיר מראהו תמונה לנגד עיני, יעמוד ולא אכיר מראהו נאמר על ערפיא"ל [נ"א ענפיא"ל] העומד למעלה מחשמל כנגד האור מופלא שאינו ניכר ממשותו, תמונה לנגד עיני שהוא מדה שדומה שיש בה פרצוף פנים כאדם, ועליו נאמר כמראה אדם עליו מלמעלה, דממה וקול אשמע שבשעה שערפיא"ל [נ"א ענפיא"ל] מתיחד למעלה כנגד האור המופלא כל כחות החשמל מתגלגלים ומתנועעים בצווח גדול, וזהו הדיבור שנברא מעצמו, ועל זה אמר רז"ל פעמים חשות פעמים ממללות בחוזק המתצחצחים מן החשמל בכח אורפניא"ל:

ועל האור המופלא שהוא נסתר נאמר ועתה לא ראו אור זה האור המופלא שהוא נסתר מהשגת ראיית העין, בהיר הוא בשחקים, שהוא מתפשט בכל כחות הרוחניים, ורוח עברה ותטהרם זהו הכרוב הנקרא רוח מטהר הכחות, כמו שאנו עתיד לפרש ועל זה אור מופלא עב מאי תשואות סוכתו הם זהרי אור המופלא שהם מתצחצחים בכח האור הבהיר הנסתר בפנימיותו, ובשעה שעלה בדעתו של הקב"ה להמציא הנאצלים מכחו נתעטף באור המופלא שנאמר עוטה אור כשלמה מיד נוטה שמים כיריעה, וכל זה כדי

לגלות השואותו שהוא שוה בכל צד ומעלה ומטה ופנים ואחור שהם בסתר ובגלוי, והוא מודיע כל הנסתר וכל הגלוי, והוא מורה על יחודו שהוא ראש וסיבה לשאר הסיבות, בין סיבות שיש בהן ממשות בין סבות שאין בהם ממשות:

ובשעה שעלה בדעתו של הקב"ה להכין חניית דגלי מעלה, פרש עלי יחודו האור המופלא, וזהו שנאמר פרשו עליו עננו, ומיד המציא כל הנבראים הנאצלים מכחו של האור המופלא אור צח בגוון ירוק, מצוחצח, שהוא מתצחצח בכל מיני זיו וזוהר וזיו חזק, והבהיק הקב"ה אותו אור בזיו צחצח טהור שהוא מתגבר ונודע בטוהר האורה המופלא, והיה נמשך אותו האור מפנימיותו כמו אור העין היוצא מתוך שחרות העין, שממנו האור מתנוצץ, וזהו האור הנודע בגוון ירוק מצוחצח הוא הנקרא חשמל, ובשעה שנברא היה מתגבר באור צח וזך ומבהיר בדחיפת האור המופלא שהוא קבוע ביחוד, והיה חוזר חופה בהקדמה וביחוד בכל צדי האור המופלא בשינוי ותמורה, והוא מצוי בדבר והפכו, כמפתח שהוא פותח וסוגר, וממשות החשמל הוא כמין פלס צורה בלא פרצוף פנים, שיש בו כח לבנות ולסתור להרבות ולהמעיט, ויש בו שינוי עצם ושינוי מקום בכל מיני תמורה, מימין לאמצע, ומאמצע לשמאל, ומאמצע לימין, בכל מיני חילוף, והוא מתגבר בכל הכחות הרוחניות, ונקרא זיו שכינה, ומאורותיו מתרבים ונמשכים כפי חשבונותיו, והם שלש מאות ושבעים ושמנה, והם מתנועעים ויוצאים ממנו בצחצוח זיו זוהר גדול, מתצחצח בכמה מיני מאורות, ובכל אור מתגבר הצחצוח בחוזק, והם כניצוצים היוצאים מן הגחלת שממנה מתרבה השלהבת, והפחות שבכל המאורות כזיו גלגל חמה, ומתפשט בכל ימות השנה, ועולה ויורדת בשש מאות ושש מעלות למעלה מהכפה מהמזרח למערב, וכלפי רום, כאשר הוא מפרוש בספר המדה, והכל מתגלגל ומתפשט מכחו של חשמל, וסימנו חית החכמה הקדומה, שין שלום, רמז לעושה שלם במרומיו, מם ממשלה רמז להמשלי, למד לבוש הדר, וזהו שנאמר ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת. תם:

פירוש ספר העיון מאחד הקדמונים ערוך ומוגה מג' כתבי יד:

אחל פרישת ספר העיון אשר חבר רב חמאי ראש המדברים:

פנימיות, ר"ל כח ההויו"ת אשר הם בכח כ"ע והם תר"ך עמודי אור, וזהו מה שאמרו רז"ל כי ההויו"ת היו והאצילות מחודש, כי המה היו בכח כ"ע בלי זמן, והאצילות הוא מבינה ולמטה, ואל יקשה על אדם לומר איך תאמרו ההויו"ת היו בכח כ"ע והלא כ"ע נק' אין על שם שאינו שייך לומר יש ולא אי"ן ולא שום הוי"ה, ואיך תאמר עכשיו שההויו"ת היו בכח כ"ע. אנחנו נשיב לו האמת שאין שום נאצל או נברא או נפרד שישיג ישותו,

כי כשם שעילת העילות אינו מושג לזולתו כך העלול הראשון דהיינו כ"ע אינו מושג לזולתו, ולכן נק' אי"ן, אבל דעתינו לומר באמרינו ההויו"ת היו בכ"ע כלומ' ההויו"ת והישות אשר בו, על כן היא מושגת לעצמו אע"פ שאינו מושגת לזולתה, וכל האומר בענין אחר הוא כופר בשמו הגדול ובכל התורה, ודע זה והשתכל בו בשכל זך ודק כי לא יושכל לכל אלא לשרידים אשר ה' קורא. ולכך נקרא פנימיות כלומר שאינו מושג אלא לפנימיותו פ' לעצמו:

עיקר פי' ההויו"ת. פנימיות הנסתר, פ' ההויו"ת אשר שכליהן משכל הנאצלים הן משכל הנבראים הן משכל הנפרדים:

בינה פ' אפילו ההויו"ת אשר מבינה ולמטה וק"ו הנבראים והנפרדים:

על עיקר מציאותו ומהותו, פ' אע"פ שהוא נאצל בלי זמן מאוחר מעילת העילות כצל הנאצלת מן הקומה, וכניצוץ השמש הנאצלת מן השמש, וכאורה הנאצלת מן הנר, א"כ מבואר הוא איך נאצל מאת עילת העילות מאין סוף, מ"מ מציאותו הוא לעצמו נודע ולא לזולתו:

וגם מהותו פי' כל מהות הוא עצם הענין בלי מקרה דמיון כמו שאומר על ז' כלי מתכות ועל אבנים טובות ומרגליות ושאר מיני אבנים אומרים על עצמותם בכלל וקוראים אותם דומם, ועל חיה ובהמה רמש וצפור כנף דגי הים יאמר על עצמותם חי, ועל כל עשבי האדמה ואלני האדמה יאמר על עצמותם צומח, ועל האדם יאמר משכיל חי מדבר, ושאר התוארים המה מקרים, אבל בעלול הראשון לו נודע עצמות לזולתו כדלעיל, לפי' נק' אין, וכמו שעלות העלות אינו מושג לזולתו כן הכתר אינו מושג לזולתו, וכבר בא לנו בזה מופת מבואר לכל כי לא יבא מדבר אחד פשוט אלא כיוצא בו פשוט, והמורכב מב' עניינים פשוטים יתאצל ממנו כמנין הפשוטים שבמורכב, ודי בזה לכל מבין. (א"כ הואיל) [כלל הדבר כמו] שעילת העילות אינו מושג כן הכתר אינו מושג דהינו כ"ע ולכן נקרא כ"ע:

אחדות השוה, כלומר שוה לעילת העילות, כאשר שמעתם מפה אל פה ואסור לכתוב בדיו וקלמוס על ספר, כי סוד ה' ליריאיו ולא לחוטאים ולפושעים אשר כחשו בה' ואמרו לא הוא, וכן לא אבאר (זה ולא לסכלים) [לך בזה עוד], ואם הייתי כתבו אזי היה מבואר לכל סכל:

ובהשלמתו מתאחדים עליונים ותחתונים, פי' אע"פ שאין בין הכתר ובין אין סוף דהיינו עלת הע' שום הבדל ושום ענין, וכמו שע' הע' הוא פשוט בתכלית הפשיטות כן הכתר פשוט בתכלית הפשיטות, כי הוא כיוצא בו, כצל אצל היד, מ"מ בעילת הע' יש בו

מעלות מה שאין כן הכתר, כי עי' הע' מחוייב המציאות, כי מציאותו לעצמו, ר"ל הוא (סביב עצמו) [סיבה לעצמו] ואין לו סבה יוצא חוץ לעצמו, וכל שמציאותו לעצמו הוא מחוייב המציאות, אבל הכ"ע אין סבת מציאותו בעצמו כי אם עילת העילות הוא סבת מציאות כ"ע, ונמצא שכ"ע הוא באפשר המציאות, לפי זה יש לעילה מעלה על הכתר, והראיה כצל אצל היד כן אם יסתלק היד יסתלק הצל, ואם יסתלק הצל ע"י נר לא יסתלק היד, ואפשר שלרמז זה הסוד נאמר בצל שד"י יתלונן ולא בצד שד"י:

וכיון שכך הוא, א"כ הכתר אינו קרוי כביכול שלם עד שישכיל את עילתו ואת עצמו ומה שבינו ובין עלתו, וכשיצייר זה הציור בעצמו אזי הוא שלם, ואע"פ שלא היה שום עת מן העתים שהיה ציורו בכח מ"מ בהכרבת הלשון נאמר זה כדי לבאר המעלה היתירה שיש לעילה על העלול:

ודע כי כל ענין המצוייר בשכל הן בעליונים הן בתחתונים בהכרח שישפיע על מי שלמטה הימנו במעלה, ועל זה (אמרו שבאה שלמותו):

[אמר המחבר ובהשלמתו וכו'], פי' שכשישכיל אזי ג"כ ישפיע [ר"ל] אזי מתאחדים פי' נאחזים ונסבכים עליונים פי' המעלות שבכתר ביומו, והתחתונים שבלילו, ולעולם בתוך עצמו, וכשנאצלו ג"כ על סדר הבנין ג"כ, מהשפעתו ניזונין עליונים, פי' כל הימים, והתחתונים פי' כל הלילות, וזה פעמים נאמר על עילת העילות ופעמים על העלול הראשון,ופעמים על התפארת:

הוא ושמו קדם לעולם, הוא עלת העלות, ושמו הוא העלול הראשון, כמו שנאמר ראו עתה כי אני אני הוא הרומז לכ"ע, (ה') [אתה] הוא האלקים, אני מלכות, אתה ת"ת, הוא כתר. ודע כי הכתר הוא עולה שש מאות ועשרים, (ואותן תר"ך הן) [והם כמנין] עמודי אור שבכתר עליון, וחכמי הקבלה ז"ל קראו אותם ימים, וכל יום ויום יש לו ליל. עד כאן: והחכמה נקראת יש, מהו יש חצי כתר, ויש לאותו החצי ימים ולילות, והבינה נקראת קנה, מהו קנה חצי יש, ויש לאותו החצי ימים ולילות, ועוד מהבינה ולמטה יש לכל ספירה וספירה ימים ולילות:

ודע אתה המעין ותבין מה שאמרו חז"ל כי הקב"ה ברא י"ח אלף עולמים, וכל יום שט בהם, ומאיזה ראיה אמרו זה, הנה מה שנ' רכב אלקים רבתים אלפי שנאן, אל תקרי שאלפי שנאן אלא אלפי שאינן, ומה הן אלפי שאינן, הכתר ולילו, ואם יבא אדם ויאמר איך אמרו (אתו) [זה], הנה המופת כי כהתפשט אור השמש באויר כך כח עלת העלות מתפשטת בכל, (מי) [כי] לא ימצא אויר בלא אור השמש, כך עלת העלות פשוט בתכלית הפשיטות ולא ימצא דבר זולתו:

יסוד כל נעלם, פי' כי תפארת שבכתר עליון הנקרא הוא עצמו יסוד כל נעלם, ר"ל יסוד כל ההויות שבכתר עליון הנעלמות ונסתרות מכח עלת העלות, וגלוי פי' הם עשר ספירות שבפועל, ר"ל מבינה ולמטה , וגם, ר"ל שיצאו מכח לפועל, ולפיכך נקראים גלוי, וממנו פי' מכח בינה הנקרא בינה ידו"ד בניקוד אלקים וזהו סוד בראשית ברא אלקים:

והוא, כתר עליון. כח קיום כל הנמצאים פ' על דרך משל כמו נר אחד דולק אשר יקיפוהו עשר זכוכיות, וכל אחת ואחת בתוך חברתה, והנה היא בפנימית לבד, וזהר הנר, פ' (מאורי) [מראה] השלהבת הוא בכל ששית ועששית, והנר האמצעי הוא קיום לכל זוהר הלהבה אשר בעששיות ההם ר"ל אם יפסד הנר האמצעי (אשר הוא כתר עליון) [המאיר] להם יפסדו כולם, ובזולתו לא יהיה שום אור:

(בהשגחת) [בהשגת] המחשבה, (פ') [ר"ל] וגם כח הקיום אשר בכתר עליון הוא נשפע מאת עלת העלות ית' ויתּ' על ידי שהכתר העליון משכילו, וציור עלת העלות בשכל העלול הראשון בו יתהוו ויהיו נמצאים כל הנמצאים כלם:

מפליאות אחדותו פי' מכ"ע, ונקרא פליאות אחדותו לפי שאין שום נאצל או נפרד או נברא או שכל יכול להבין כיצד יהיה הכתר אחדותו השוה, ר"ל של עלת העלות וכיצד נאצל מכח כחו כל הנאצלים והנפרדים והנבראים, ועל שם שנפלא זה מעיני כל חי נקרא פליאת אחדותו:

והוא נתאחד באחדות שאינו משתנה, פי' שנינו בס"י, עשר ספירות בלימה פ' בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, כ"ב אותיות יסוד, ג' אמות אמ"ש שממנו אויר מים אש, פי' האויר יצאו ממנו מים ואש, ודע כי האויר הזה הוא האויר הקדמון הנזכר בספר מדרש החכמות והמופת שמים וארץ שני הפכים הללו שיצאו מאויר הקדמון הפשוט, כי עינינו הרואות שאפי' האויר הזה הגופני הוא יכול להתחבר עם האש או עם המים, ולא יזיקהו, לעדות כי יצאו ממנו אלו ההפכים, נגמר מעצם זך אחד יחיד ומיוחד פשוט בתכלית הפשיטות בלי שנוי:

אלא על ידי הכרעתו פ' שהאויר הקדמון יש בכחו לצאת ממנו אש ומים (אלו) [שהם] שני הפכים מתוך פשוט אחד בתכלית הפשיטות. [שבחו שם יתּ' ויתּ' שמו אא"א סס"ס]: